

องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
COMPONENTS OF ACADEMIC LEADERSHIP IN THE 21ST CENTURY FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS OF THE KRUNG THON TAI GROUP IN DEPARTMENT OF EDUCATION
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

ไพลิน แพทองคำ¹, ธดา สิทธิธาดา²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2}

Pailin Paethongkum¹, Thada Siththada²

Program in Development Administration, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2}

Corresponding Author E-mail : s66561802064@ssru.ac.th¹

(Received : July 28, 2025; Edit : August 6, 2025; accepted : August 6, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และ 2) ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครู จำนวน 346 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาครูและบุคลากร 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 4) การใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และ 5) การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์ ได้แก่:การพัฒนาครูและบุคลากร การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of academic leadership in the 21st century of school administrators under the Krung Thon Tai Group, Office of the Bangkok Metropolitan Administration; and 2) to identify the components of academic leadership in the 21st century. This quantitative research employed a sample of 346 school administrators and teachers selected using Krejcie and Morgan's sampling table. The research instrument was a questionnaire, and data were analyzed using descriptive statistics including mean, standard deviation, and exploratory factor analysis (EFA). The research findings revealed that the level of academic leadership among school administrators was high. The exploratory factor analysis identified five major components of academic leadership in the 21st century: 1) teacher and personnel development, 2) creation of a learning culture, 3) vision, mission, and goal setting, 4) use of technology and learning resources, and 5) curriculum and instructional management. The results of this study can be applied as a guideline for enhancing academic leadership among school administrators to improve educational quality in response to the demands of the 21st century.

Keywords : Academic Leadership, 21st Century, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมอย่างทั่วถึง การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในทุกกระบวน โดยมีกรอบทิศทางทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นกรอบในการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกกระบวนมีความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จ และสนับสนุนการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) สอดคล้องกับ (จตุรงค์ ธนะสีสังกูร, 2563) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่กล่าวว่า "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21" (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับขั้นพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท โดยปฏิรูปโครงสร้างองค์กรด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นปรับปรุงโครงสร้างการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560 : 52) ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การ avilzestuon 2573 (Sustainable Develooment Goals : SDGs 2030 ที่ประเทศไทยให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาประเทศสู่ ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการ

พัฒนาคนในประเทศให้เข้มแข็งพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ตามการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในตัวผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จุดมุ่งหมายพื้นฐานทางการศึกษา คือ การเรียนรู้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในโลกปัจจุบันอย่างมีคุณภาพ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง บทบาทที่คนทางการศึกษาเปลี่ยนไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาผู้บริหารจึงมีหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557)ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและด้านวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะและมาตรฐานตำแหน่งและบริหารงานโดยมีธรรมาภิบาล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.4)ซึ่งสอดคล้องกับ(บุญชนะ บุญโตนด, 2562) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้บริหาร ดังนั้น ทุกองค์การจึงต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของทุกคน ในองค์การโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ซึ่งเป็นทั้งผู้บริหารและเป็นผู้นำองค์กร จำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่องทั้งตนเอง และบุคลากรทุกคน เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มี ความก้าวหน้าอยู่เสมอ

การบริหารงานวิชาการ เป็นการขับเคลื่อนภารกิจของโรงเรียนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์และสมรรถนะให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการครอบคลุมการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา การนิเทศติดตาม การวัดและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนจะดำเนินการโดยกำหนดโครงสร้างงานบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จตุรงค์ ธนะสีสังกูร, 2563)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันคุณภาพของผู้เรียนในด้านวิชาการ ไม่บรรลุตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยผู้เรียนขาดความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การสื่อสารและการอ่านน้อย ซึ่งสามารถดูได้จากผลคะแนนการสอบ PISA 2022 ของประเทศไทย พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ในทั้งสามด้าน และเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยลดลงทั้งสามด้าน โดยด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 25 คะแนน ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน และ 14 คะแนน ตามลำดับ (PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2567, ออนไลน์) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพด้านวิชาการที่ถดถอยลง และองค์ความรู้ความดีของคุณภาพของระบบสนับสนุนการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

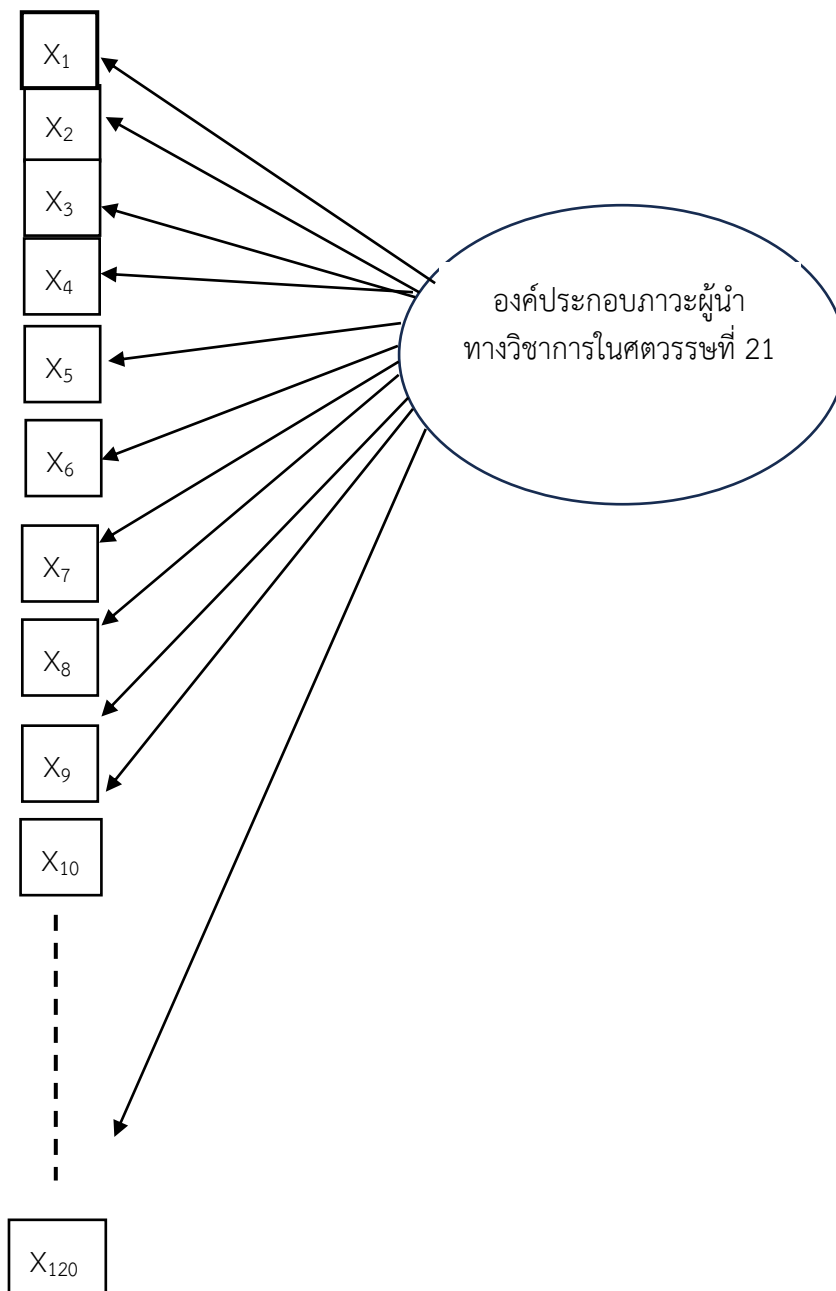
เมื่อพิจารณาจากปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ยังมีประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ทำให้ต้องได้รับการพัฒนา สาเหตุอาจเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญและความตระหนักทางด้านวิชาการ หรือผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ กระบวนการ และเทคนิค เพื่อสามารถนำพาให้ การปฏิบัติงานวิชาการประสบความสำเร็จ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ ซึ่งผล การศึกษานี้จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้มีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับสูง
2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้สามารถจำแนกได้เป็นองค์ประกอบย่อยที่ชัดเจนทางสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วย โรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนและครูจำนวน 3,409 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและกระจาย ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยแบ่งโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่จำนวนนักเรียนไม่เกิน 400 คน โรงเรียนขนาดกลางที่จำนวนนักเรียนไม่เกิน 800 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ที่จำนวนนักเรียนไม่เกิน 1,200 คน ได้จำนวนผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 346 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษาสูงสุด และ 4) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 120 ข้อ โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามกรอบแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's scale)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

4. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้เสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity)

ของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) และนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item objective congruence) มีเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 60 - 62) ดังนี้

6. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วจึงนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณผู้เกี่ยวข้องเสนอแนะแล้ว มาทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 10 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

8. ดำเนินการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

จากกลุ่มตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 346 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่สอนในโรงเรียนกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัส เพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้

ตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21

ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นภาพรวมและรายชื่อ ซึ่งพิจารณา ค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแนวความคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961) มีเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) เพื่อหากลุ่มองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

พร้อมทั้งหมุนแกนองค์ประกอบด้วยวิธี Varimax ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือ องค์ประกอบต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 5 ตัวแปรขึ้นไป โดยในแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จากนั้นตั้งชื่อองค์ประกอบพฤติกรรมที่ปรากฏเด่นชัดของตัวแปร

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21

(รวมทั้งภาพรวมและรายด้าน พร้อมแปลผลระดับ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผลระดับ
ภาพรวม	3.98	0.85	มาก
1. ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์	4.66	0.56	มากที่สุด
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	4.64	0.53	มากที่สุด
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนา	4.64	0.62	มากที่สุด
4. สนับสนุนการอบรม/สัมมนา	4.63	0.57	มากที่สุด
5. สร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	4.62	0.55	มากที่สุด
ข้อที่มีคะแนนต่ำสุด: สนับสนุนการวัดผลสะท้อนการเรียนรู้	3.25	0.77	ปานกลาง

ตารางที่ 2: ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

(แสดงค่า Factor Loading ของแต่ละตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ)

องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่า Factor Loading (ช่วง)	ค่า Eigenvalue	% ความแปรปรวน
องค์ประกอบที่ 1	21 ตัวแปร	0.739 – 0.882	17.90	15.00%
องค์ประกอบที่ 2	21 ตัวแปร	≥ 0.5	17.00	14.20%
องค์ประกอบที่ 3	30 ตัวแปร	≥ 0.5	16.80	14.00%
องค์ประกอบที่ 4	24 ตัวแปร	0.667 – 0.836	16.10	13.50%
องค์ประกอบที่ 5	24 ตัวแปร	0.532 – 0.809	15.00	12.50%
รวม	120 ตัวแปร	-	-	69.50%

พิจารณาจากค่า Factor Loading ≥ 0.5 และ Eigenvalue ≥ 1

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครได้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครได้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครตาราง ผลการวิเคราะห์ความถี่ และค่าร้อยละ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 346)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	125	36.13
หญิง	221	63.87
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	77	22.25
30 – 40 ปี	148	42.77
41 – 50 ปี	98	28.32
51 – 60 ปี	23	6.65
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	232	67.05
ปริญญาโท	103	29.77
ปริญญาเอก	11	3.18
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	58	16.76
6 – 10 ปี	145	41.91
11 – 15 ปี	113	32.66
16 – 20 ปี	30	8.67
รวม	346	100.00

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 346 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 63.87 และเพศชาย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 36.13 ตามลำดับ

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 42.77 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 28.32 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 22.25 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.65 ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 67.05 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 29.77ระดับปริญญาเอก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.18 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมาแล้ว 6 - 10 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 41.91 รองลงมาคือ 11 - 15 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 32.68 ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 16.78 และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียด

พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้งหมด 120 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์และเปิดกว้าง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.53) ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.62) ผู้บริหารสนับสนุนการเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.57) และผู้บริหารสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสะท้อนการเรียนรู้ที่แท้จริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.77)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนนี้ แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และค่าสถิติ Bartlett's Test Sphericity

3.2 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Components Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation)

3.3 ผลการตั้งชื่อองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และค่าสถิติ Bartlett's Test Sphericity

ตารางผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และค่าสถิติ Bartlett's Test Sphericity

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		0.976
Bartlett's Test Sphericity	Approx. Chi-Square	34558.462
	df	7352
	sig	< 0.001

จากตาราง พบว่าผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.972 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นั้นเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าสถิติ Bartlett's Test Sphericity มีค่าเท่ากับ 7140 ($sig < 0.001$) แสดงถึงตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

3.2 ผลวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Components Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation)

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดสำนักงาน การศึกษารุงเทพมหานคร ได้จำนวนองค์ประกอบค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี เทคนิคแกนสำคัญ (Principal Components Analysis) และใช้ค่าไอเกน (Eigen Values) มากกว่า 1

ตาราง ผลวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Components Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation)

Total Variance Explained									
component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loading			Rotation Sums of Squared Loading		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	17.90	15.00	15.00	17.80	14.90	14.90	36.50	30.50	30.50
2	16.40	13.70	28.60	17.00	14.20	29.10	20.80	17.30	47.80
3	16.40	13.70	42.30	16.80	14.00	43.10	16.10	13.50	61.20
4	16.10	13.50	55.80	16.20	13.50	56.60	5.40	4.50	65.80
5	15.00	12.50	68.20	15.40	12.90	69.50	4.50	3.70	69.50

จากตาราง พบว่า องค์ประกอบที่มีความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1 ขึ้นไป มี 5 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 5 องค์ประกอบ ปรากฏว่าความแปรปรวนสะสมทั้ง 5 องค์ประกอบเท่ากับ 69.50 ของความแปรปรวนทั้งหมด คำนวณจากองค์ประกอบและจำนวนกลุ่มองค์ประกอบ

พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 21 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 21 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 30 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 24 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 จำนวน 24 ตัวแปร

3.3 ผลการตั้งชื่อองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดสำนักงาน การศึกษารุงเทพมหานคร

จากตารางแสดงผลการคัดเลือกตัวแปรในองค์ประกอบที่ 1 โดยพิจารณาค่า Factor Loading ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบขนาด 0.5 ขึ้นไป ($n=346$) พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 21 ตัวแปร

มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.739 - 0.882 มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 17.9 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 15.0

เมื่อพิจารณาข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการริเริ่ม ขับเคลื่อน และจัดการกับการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการบริหารความเสี่ยง เช่น ผู้บริหารประเมินผลการบริหารจัดการอย่างสม่ำเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.882 ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.864 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.807 ดังนั้นจึงตั้งชื่อองค์ประกอบด้านที่ 1 ว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร

จากตารางแสดงผลการคัดเลือกตัวแปรในองค์ประกอบที่ 2 โดยพิจารณาค่า Factor Loading ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบขนาด 0.5 ขึ้นไป (n=346) พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 21 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.696 - 0.877 มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 16.4 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 13.7

เมื่อพิจารณาข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 2 ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง ความสามารถของผู้บริหารในการวางแผนเชิงกลยุทธ์, การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ, การสร้างและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก, การสื่อสารที่ชัดเจน, และการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ เช่น ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.877 ผู้บริหารนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้และการบริหารจัดการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.848 ผู้บริหารนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างมีระบบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.800 ดังนั้นจึงตั้งชื่อองค์ประกอบด้านที่ 2 ว่า ด้านการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

จากตารางแสดงผลการคัดเลือกตัวแปรในองค์ประกอบที่ 3 โดยพิจารณาค่า Factor Loading ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบขนาด 0.5 ขึ้นไป (n=346) พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 30 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.406 - 0.816 มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 16.4 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 13.7

เมื่อพิจารณาข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 3 ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงผู้บริหารมีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม, ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม, พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน เช่น ผู้บริหารมีความสามารถในการมอบหมายงานและติดตามผล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.816 ผู้บริหารส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามในสถานศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.795 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.704 ดังนั้นจึงตั้งชื่อองค์ประกอบด้านที่ 3 ว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

จากตารางแสดงผลการคัดเลือกตัวแปรในองค์ประกอบที่ 4 โดยพิจารณาค่า Factor Loading ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบขนาด 0.5 ขึ้นไป (n=346) พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 24 ตัวแปร ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.667 - 0.836 มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 16.1 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 13.5

เมื่อพิจารณาข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 4 ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรครู เช่น ผู้บริหารสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.836 ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.731 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.711 ดังนั้นจึงตั้งชื่อองค์ประกอบด้านที่ 4 ว่า ด้านการเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้

จากตารางแสดงผลการคัดเลือกตัวแปรในองค์ประกอบที่ 5 โดยพิจารณาค่า Factor Loading ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่

มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบขนาด 0.5 ขึ้นไป ($n=346$) พบว่า องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 24 ตัวแปร ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.532 - 0.809 มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 15.0 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 12.5

เมื่อพิจารณาข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 5 ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในด้านเทคโนโลยี ทักษะที่จำเป็น และจิตวิญญาณความเป็นครู รวมถึงการเป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และการพัฒนาหลักสูตร เช่น ผู้บริหารสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในเทคโนโลยีและดิจิทัล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.809 ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.790 ผู้บริหารทบทวนและปรับปรุงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.561 ดังนั้นจึงตั้งชื่อองค์ประกอบด้านที่ 5 ว่า ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจในการตั้งชื่อองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า มีองค์ประกอบที่เกิดขึ้นจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 ด้านการเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้ และด้านที่ 5 ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่นำเสนอมาอภิปรายผลตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลที่น่าพึงพอใจและสอดคล้องกับความคาดหวังในการพัฒนาผู้บริหารให้มีบทบาทนำทางวิชาการในยุคที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Hallinger & Murphy, 2020) ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชลนิชา ศิลปพงษ์, 2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ งานวิจัยของ (ปิยพร บุญใบ, 2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ก็พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องว่าผู้บริหารมีความสามารถในการนำทางวิชาการในระดับที่ดี นอกจากนี้ (ดาโอะ บายี, 2566) ซึ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลการวิจัยระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีผลการวิจัยไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความตระหนักและได้พยายามปรับบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการให้ทันต่อยุคสมัย เมื่อพิจารณาข้อคำถาม พบว่าข้อที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์และเปิดกว้าง อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจของผู้บริหารว่าการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทดลองสิ่งใหม่ๆ เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Schmoker, 2018) และเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมนวัตกรรมในสถานศึกษา การให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนา การสนับสนุนการเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ และการสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน ซึ่ง

ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจของผู้บริหารในการพัฒนาบุคลากรและการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ (ปวีณา บุทธิจักร, 2564) และ (ชลนิชา ศิลาพงษ์, 2564) ที่กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร รวมถึงการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ข้อที่ได้รับความเกลี้ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสนับสนุนการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสะท้อนการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าภาพรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ข้อนี้เป็นจุดอ่อนที่ชัดเจน การประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรเน้นการวัดสมรรถนะ ทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ไม่ใช่เพียงการท่องจำ ซึ่งการวัดและประเมินผลแบบดั้งเดิมอาจไม่สามารถสะท้อนสิ่งเหล่านี้ได้อย่างแท้จริง (Trilling & Fadel, 2009) ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับ (ตาโอะ บาฮิ, 2566) ที่กล่าวว่าผู้บริหารควรมีการวัดประเมินผลและการวิจัยด้วยการส่งเสริมให้ครูเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งภายในและนอกสถานศึกษา บ่งชี้ว่าผู้บริหารอาจยังขาดความเข้าใจหรือกลไกในการส่งเสริมการประเมินผลรูปแบบใหม่ที่เน้นการพัฒนาและสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนอย่างเพียงพอ

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (วรปรัชญ์ หลงโย, 2564) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร, ด้านวิสัยทัศน์, ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์, ด้านทักษะความร่วมมือ และด้านคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2562) ที่กล่าวถึง 8 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยบางองค์ประกอบมีความใกล้เคียงกับที่ค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ เช่น ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน วิสัยทัศน์และพันธกิจการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานวิจัยของ (จิรัฐติกา สุธาบุช, 2564) ที่พบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ โดยหนึ่งในนั้นคือ การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์สร้างสรรค์ และสื่อสาร ซึ่งเป็นภาพรวมของหลายองค์ประกอบที่พบในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญ การอภิปรายแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร องค์ประกอบนี้มีค่า Eigenvalues สูงที่สุด 17.90 และประกอบด้วยตัวแปร 21 ตัว แสดงให้เห็นว่าวิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเป็นผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางอนาคต ประเมินผลการบริหารจัดการอย่างสม่ำเสมอ แสวงหาความร่วมมือจากภายนอกเพื่อพัฒนาการศึกษา สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในสถานศึกษา ล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่จำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Fullan, 2023) ที่เน้นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ(พิทักษ์ พันธูภา, 2562) ที่พบว่า การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยเป็นหนึ่งในด้านสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 และงานวิจัยของ (อรรถพล ประเสริฐสังข์, 2566) ที่กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน สามารถคาดการณ์ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ การที่ผู้บริหารสามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและนำพาทุกคนไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนความสำเร็จของสถานศึกษา

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบนี้มีค่า Eigenvalues เท่ากับ 16.40 และมีตัวแปร 21 ตัว สะท้อนถึงบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในการเป็นผู้เชื่อมโยงและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประเด็นสำคัญในองค์ประกอบนี้ เช่น การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสื่อสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน การสร้างนวัตกรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านนวัตกรรมกับภายนอก รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน การบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของ (Fullan, 2023) ที่เน้น Leadership from the Middle ซึ่งต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายและการปฏิบัติโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกระดับในองค์กรเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนการ

เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ (พิทักษ์ พันธวิภา, 2562) ก็ได้กล่าวถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการทำงานเป็นหนึ่งในด้านที่อยู่ในระดับมากของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้บริหารสามารถดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่ง จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่การระดมทรัพยากรและความรู้จากภายนอกเป็นสิ่งจำเป็น

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบนี้มีค่า Eigenvalues เท่ากับ 16.40 และมีจำนวนตัวแปรมากที่สุดถึง 30 ตัว แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการพัฒนาผู้เรียนเป็นหัวใจของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยครอบคลุมมิติที่หลากหลายตั้งแต่ความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง เช่น การมอบหมายงาน การบริหารจัดการอารมณ์ ไปจนถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Education) และการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 Partnership for 21st Century Learning (2019) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปวีณา บุทธิจักร, 2564) และ (ชลนิชา ศิลภาพงษ์, 2564) ที่เน้นการพัฒนาให้นักเรียนหรือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นส่วนสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ การที่ผู้บริหารมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและพร้อมสำหรับชีวิตในอนาคต

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบนี้มีค่า Eigenvalues เท่ากับ 16.10 และประกอบด้วยตัวแปร 24 ตัว แสดงถึงบทบาทที่ผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อนและนำการเปลี่ยนแปลงในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยตรง โดยเน้นการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย การส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 (4Cs) การสร้างบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์และเปิดกว้าง การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา Best Practices ด้านการสอน การดูแลสวัสดิภาพและความก้าวหน้าในสายงานของบุคลากร การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Schmoker, 2018) ที่กล่าวว่าผู้นำสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่มุ่งเน้นการปรับปรุงการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ (พิทักษ์ พันธวิภา, 2562) ยังกล่าวว่า การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นหนึ่งในด้านของภาวะผู้นำทางวิชาการ และ (อรรถพล ประเสริฐสังข์, 2566) ก็กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรและการสอนและการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการคาดการณ์ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้

3.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาศมรรถนะบุคลากร องค์ประกอบนี้มีค่า Eigenvalues เท่ากับ 15.00 และประกอบด้วยตัวแปร 24 ตัว ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนการพัฒนาความเข้าใจในเทคโนโลยีและดิจิทัล การพัฒนา Soft Skills การพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการ การนิเทศ ติดตาม และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากร รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรม การพัฒนาบุคลากรเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาองค์กรโดยรวม เพราะบุคลากรที่มีศักยภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน (Guskey, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปวีณา บุทธิจักร, 2564) และ (ชลนิชา ศิลภาพงษ์, 2564) ที่กล่าวถึงการพัฒนาวชิชาชีพครูและบุคลากรนอกจากนี้ Leithwood & Sun, (2020) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นหนึ่งใน 4 องค์ประกอบหลักที่ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ (Darling-Hammond, 2020) ยังกล่าวถึงการพัฒนาผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพว่าต้องเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง การcoach และการสร้างเครือข่าย ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศมรรถนะของบุคลากรในยุคปัจจุบัน

โดยสรุปแล้ว องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงธนใต้สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ การที่ผู้บริหารสามารถบูรณาการและใช้ภาวะผู้นำในมิติเหล่านี้ได้อย่างสมดุล จะนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นในยุคศตวรรษที่ 21 และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์กรประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบ ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 ด้านการเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้ และด้านที่ 5 ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ดังนั้นผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรนำเอาองค์กรประกอบต่าง ๆ ไปจัดการฝึกอบรมและพัฒนาให้ผู้บริหารในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาตัวชี้วัดองค์กรประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นว่าองค์กรประกอบด้านใดมีความสำคัญที่สุด

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1.
- เกตุสุดา กิ่งการจร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี. (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต).
- เกษม วัฒนชัย. (2563). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุรงค์ ธนะสีสังกูร. (2563). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรยา ทีปาลา. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วารสารวิจัยวิชาการ, 4(3), 45–60. <https://doi.org/10.14456/jra.2021.67>
- ชลนิชา ศิลาพงษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. สืบค้นจาก https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=62421229106
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร.(2557).การพัฒนาภาวะผู้นำ. สืบค้นจาก <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/7483>
- ดาโอะ บาฮี. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ธนิศ รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกกรอบ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2563). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นพรัตน์ แยมโกสม. (2023). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองชลบุรี. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-poly/article/view/264349>
- บุญชนะ บุญโตนด. (2562). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. สืบค้นจาก <http://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yr/5075>
- ปราการ อนุศาสนะนันท์. (2562). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในบริบทประเทศไทย 4.0. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/lawasrijo/article/view/252341>
- ปรีชญา รูปด้า. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.

- ปิยธิดา ทาปลัด. (2561). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.**
- พิทักษ์ พันธฐาปี. (2562). **ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40.** (ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2564). **การศึกษาไทย 4.0: ปรัชญาการศึกษา เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2562). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออก.** (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาลัษณบุรพา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2563). **ปฏิวัติการศึกษาไทย.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มติชน.
- วรปรัชญ์ หลวงโย. (2564). **องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.** วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 21(1) ,182– 196. <https://so02.tcithaijo.org/index.php/eduthu/article/view/243085/168598>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2564). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนันทศาสตร์ร่วมสมัยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สรรเพชญ ไตรรงค์. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2563-2564 "บทบาทของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21".** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561—2580).**
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2563). **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ.** เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุธารส ไชยศิลป์. (2566). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1.**
- สุพัตรา รังคะวงษ์. (2565). **ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 2.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.** (ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bennis, W. (2532). **On Become a Leader.** Reading.
- Boles, H.W. and Davenport, J.A. (2518). **Introduction to education leadership.**
- Bush, T., & Glover, D. (2023). **School leadership: Principles and practice.** London: SAGE.
- Crisanto Daing. (2023). **องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สาธิต ระดับประถมศึกษา ในสังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏ.**
- Darling-Hammond, L., LaPointe, M., Meyerson, D., Orr, M. T., & Cohen, C. (2020). **Preparing school leaders for a changing world: Lessons from exemplary leadership development programs.** Jossey-Bass.
- Fullan, M. (2023). **Change leader: Learning to do what matters most** (2nd ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Harris, A., & Jones, M. (2020). **Leadership in turbulent times: Managing in the new normal.** *School Leadership*

and Management, 40(5).

Hallinger, P., & Murphy, J. (2020). The evolving role of the principal: Instructional leadership theory, research, and practice. In C. Meyers & M. Darwin (Eds.), **Equity and quality: The problem of educational reform** (pp. 31-49). New York: Routledge.

Katz, D., and Kahn, R.L. (2521). **The social psychology of organizations** (2nd ed.).

Leithwood, K., & Louis, K. S. (2022). **Leadership and learning: The impact of school leadership on student outcomes**(3rd ed.). London: SAGE.

Robinson, V., Lloyd, C., & Rowe, K. J. (2021). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. **Educational Administration Quarterly**, 44(5).